

■ Orijinal Makale / Original Article ■

Engelleri Aşmak: Bedensel Engelli Yüzücülerde Spora Katılımda

Zorlanma Düzeyleri ile Sporda Tutkunun İrdelenmesi

Overcoming Obstacles: Examining Difficulty Levels and Passion in Sports in Physically Disabled Swimmers in Participating in Sports

Cemal GÜLER[⊛]ABCDE

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0002-0912-7732>

*A Çalışma Deseni (Study Design)- B Verilerin Toplanması (Data Collection)- C Veri Analizi (Statistical Analysis)-
D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)-E Maddi İmkânların Sağlanması (Funds Collection)*

[⊛]Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Cemal GÜLER, cemal.guler@iuc.edu.tr,

Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Var/Yes

Öz

Bu araştırmanın amacı, bedensel engeli olan yüzücülerin spora katılımda karşılaştıkları zorluklar ile sporda tutku düzeylerinin incelenmesidir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Uygun örnekleme yöntemi kullanılarak katılımcılar araştırmaya dahil edilmiş ve örneklem grubunu 12'si kadın 14'ü erkek olmak üzere toplam 26 bedensel engelli yüzücü oluşturmaktadır. Araştırmada kişisel bilgi formuna ek olarak katılımcıların spora katılımının önündeki zorlanma düzeylerini belirlemek için Yılmaz ve diğerleri (2021) tarafından geliştirilen Engelli Bireylerde Spora Katılımın Önündeki Zorlanmalar Ölçeği ile katılımcıların başarıya yönelik tutku düzeylerini ölçmek için Sigmundsson ve diğerleri (2020) tarafından geliştirilen ve Özdayı ve diğerleri (2021) tarafından Türkçeye uyarlanan Sporda Tutku Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya dahil olan bireylerin sosyo demografik özelliklerini belirlemek için yüzde ve frekans değerleri kullanılmış, verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Bu bağlamda parametrik olmayan testlerden Mann Whitney- U testi ile Kruskall Wallis testi uygulanmıştır. Ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi tespit etmek için spearman korelasyon analizi ile ölçeklerin iç tutarlılık kat sayılarını belirlemek için cronbach's alpha testi kullanılmıştır. Analiz sonuçların göre katılımcıların cinsiyet, yüzme ile ilgilenme süresi, milli takımda yer alma durumu ve haftalık antrenman süresin ile EBSKÖZÖ alt boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. STÖ ile milli takımda yer alma durumu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Yaş ile ölçek alt boyutları arasında anlamlı ilişki tespit edilirken, sporda tutku ölçeği ile farkındalık alt boyutu arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Sonuç olarak bedensel engelli yüzücülerde spora katılımda zorlanma düzeyleri ile sporda tutku düzeyleri sosyo demografik değişkenlere göre farklılık göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre engelli sporcular için spor politikaları oluştururken ortak ihtiyaçlara odaklanılması gerekmektedir. Sporcuların geçmiş deneyimlerinden ziyade çoğunlukla bireylerin karşılaştığı yapısal engeller ve motivasyonları etkileyen faktörler göz önüne alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Engelli birey, spor, tutku, yüzme, zorlanma

Abstract

The aim of this research is to examine the difficulties faced by swimmers with physical disabilities in participating in sports and their levels of passion in sports. The relational screening model was used in the study. The participants were included in the study using the appropriate sampling method and the sample group consisted of a total of 26 physically disabled swimmers, 12 female and 14 male. In addition to the personal information form, the Difficulties in Participation in Sports Scale developed by Yılmaz et al. (2021) was used to determine the levels of difficulties in participating in sports, and the Passion in Sports Scale developed by Sigmundsson et al. (2020) and adapted to Turkish by Özdayı et al. (2021) was used to measure the participants' levels of passion for success. Percentage and frequency values were used to determine the socio-demographic characteristics of the individuals included in the study, the skewness and kurtosis values of the data were examined, and it was determined that they did not show a normal distribution. In this context, the Mann Whitney- U test and the Kruskal Wallis test, which are non-parametric tests, were applied. Spearman correlation analysis was used to determine the relationship between the scale sub-dimensions, and cronbach's alpha test was used to determine the internal consistency coefficients of the scales. According to the analysis results, no significant difference was found between the participants' gender, duration of swimming, national team participation and weekly training duration and EBSKÖZÖ sub-dimensions. A significant difference was found between NGO and national team participation. While a significant relationship was found between age and scale sub-dimensions, a significant relationship was found between the passion scale in sports and the awareness sub-dimension. As a result, the levels of difficulty in participating in sports and the passion levels in sports in physically disabled swimmers differ according to socio-demographic variables. According to the research results, it is necessary to focus on common needs when creating sports policies for disabled athletes. Rather than the past experiences of athletes, structural obstacles that individuals encounter and factors affecting motivation should be taken into consideration.

Key Words: Disable person, sports, passion, swimming, difficulty

Extended Summary

Introduction and Aim: Identifying the difficulties that disabled individuals encounter during the participation process in sports and determining their passion for sports are important in terms of developing sports policies and ensuring that disabled individuals participate more actively in society. Especially in individual sports, athletes' motivation and passion for sports are critical factors in terms of success and sustainability. The participation of visually and orthopedically impaired individuals in physical activities, the acquisition of participation habits and the development of sports habits are important. Compared to the general population, disabled individuals cannot participate sufficiently in physical activities due to personal or social deficiencies (Akyol and Ilkim, 2018). Individuals' passion for sports is a determining factor in their ability to continue participation despite the difficulties they encounter. Sports passion is often defined as an intense emotional bond and commitment to a sports event, team or athlete. This emotional bond goes beyond seeing sports as just an activity and is characterized by a deep passion and enthusiasm for sports. Passion involves an individual focusing on sports-related goals, spending time and energy on sports-related activities, and an increased sense of enjoyment and satisfaction derived from sports (Sadık et al. 2024). For disabled athletes, participating in competitions and pushing their own limits can be seen as a reflection of an attitude towards life. They can overcome the difficulties they encounter on the road to success with determination and perseverance. For some, sports are a tool they use to reflect their self-confidence, while for others, it is a need to send a strong message to society. In this context, a detailed examination of the difficulties experienced by physically disabled swimmers in participating in sports and their passion for sports will make an important contribution to eliminating the deficiencies in the field.

Material & Method: In this study, the relational screening model, which is one of the general screening models, was used. The universe of the study consists of athletes with physical disabilities. Participants were included in the study using convenient sampling, and the sample group consists of a total of 26 physically disabled swimmers, 12 of whom were female and 14 were male. The study consists of questions prepared by the researcher to determine the socio-demographic characteristics of the participants, such as gender, age, duration of involvement in swimming, duration of participation in the national team, and frequency of weekly training. The Difficulties in Participation in Sports Scale developed by Yılmaz et al. (2021) was used to determine the participants' levels of difficulty in participating in sports. The scale consists of a 5-point Likert-type scale, 3 sub-dimensions, and 15 items. The Passion in Sports Scale developed by Sigmundsson et al. (2020) and adapted to Turkish by Özdayı et al. (2021) was used to measure the participants' levels of passion for success. The scale consists of a single sub-dimension and 8 items. The data obtained from the participants in the study were analyzed in the SPSS 29 package program. Percentage and frequency values were used to determine the socio-demographic characteristics of the individuals included in the study. The skewness and kurtosis values of the data were examined and it was determined that they did not show a normal distribution. In this context, the Mann Whitney-U test and the Kruskal Wallis test, which are non-parametric tests, were applied. Spearman correlation analysis was used to determine the relationship between the scale sub-dimensions. Cronbach alpha test was applied to determine the internal consistency coefficients of the scales.

Result and Discussion: Data on the demographic information of the participants are included. 53.8% of the participants are "male", 46.2% have been interested in swimming for "11 years and over", 53.8% have not been in the national team and 73.1% train "5-7 days" a week. Mann Whitney U test was conducted between the gender variable of the participants and the EBSKÖZÖ and STÖ sub-dimensions. According to the test results, no statistically significant difference was found between the gender of the participants and the sub-dimensions ($p>0.05$). Kruskal Wallis test was conducted between the duration of participants' interest in swimming and the EBSKÖZÖ and STÖ sub-dimensions. According to the test results, no statistically significant difference was found between the duration of participants' interest in swimming and the sub-dimensions ($p>0.05$). Mann Whitney U test was conducted between the national team variable of the participants and the EBSKÖZÖ and STÖ sub-dimensions. According to the test results, a statistically significant difference was found between the participants' national team status and the passion in sports scale sub-dimensions. ($p<0.05$). Mann Whitney U test was performed between the weekly training duration variable of the participants and the EBSKÖZÖ and STÖ sub-dimensions. According to the test results, no statistically significant difference was found between the weekly training duration of the participants and the sub-dimensions ($p>0.05$). The results of the Spearman correlation analysis between age and scale sub-dimensions are included. According to the analysis results; a significant relationship was found between age and environmental strain ($r=.403^*$; $p<0.05$) sub-dimension and the passion in sports scale ($r=-.415^*$; $p<0.05$). Spearman correlation analysis was performed between the EBSKÖZÖ and STÖ sub-dimensions.

According to the analysis results; a significant relationship was found between the awareness) sub-dimension and the passion in sports scale ($r=-.453^*$; $p<0.05$). As a result, when the research findings are evaluated, the socio-demographic characteristics of athletes with physical disabilities show differences between the levels of difficulty in participating in sports and their levels of passion. When creating sports policies for athletes with disabilities, it is necessary to focus on common needs. In particular, structural obstacles that individuals encounter and factors affecting motivation should be taken into consideration rather than the past experiences of athletes. It is important for athletes to show high performance or to be on the national team. However, supportive programs that can be beneficial to everyone should be developed. When organizing athletes' training programs, it may be more effective and beneficial to design applications that facilitate their access to sports. Producing solutions aimed at reducing the difficulties that athletes with physical disabilities face in sports will also increase the passion of athletes.

1. GİRİŞ

Günümüzde spor bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlığını desteklemek ve sosyal bağlarını güçlendirmek için önemli bir araçtır. Fakat bedensel engeli olan bireylerin fiziksel, psikolojik ve çevresel engeller sebebiyle spora katılım süreci zorlayıcı olabilmektedir. Kavram olarak engelli birey; doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini farklı derecelerde kaybetmesinden dolayı toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük ihtiyaçlarını karşılamada güçlük çekerek bakım, korunma ve destek ihtiyacı duyan kişidir (Öztabak, 2017). Engelli bireylerin spora katılım sürecinde karşılaştıkları zorlukları tespit etmek ve spora olan tutkularını belirlemek spor politikaların geliştirilmesi ve engelli bireylerin topluma daha aktif katılımlarını sağlamak açısından önem taşımaktadır. Özellikle bireysel sporlarda sporcuların motivasyonu ve spora duydukları tutku, başarı ve sürdürülebilirlik açısından kritik bir faktördür. Görme ve ortopedik engelli bireylerin fiziksel aktivitelere katılımı, katılım alışkanlıklarının kazanımı ve spor alışkanlıklarını geliştirmek önemlidir. Genel nüfus ile karşılaştırıldığında engelli bireyler kişisel veya sosyal yetersizlikler nedeniyle fiziksel aktivitelere yeterince katılım gösterememektedir (Akyol ve İlkim, 2018). Ancak fiziksel ve sosyal aktivitelere katılım, engelli bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarının ve sosyal desteklerinin iyileştirilmesine yardımcı olur. Engelli kişiler genellikle serbest zamanlarının çoğunu kapalı alanda pasif aktiviteler yaparak (örneğin, okuma, uyuma veya televizyon izleme) ve kültürel veya açık hava aktivitelerine daha az zaman ayırarak geçirirler. Engelli olmayan kişilerle karşılaştırıldığında, engelli kişilerin aktivitelere katılmak için daha küçük bir coğrafi alana sahip olmaları, dışarı çıkmaları ortalama olarak daha uzun zaman zaman almaları ve daha fazla mekânsal ve zamansal kısıtlamalarla karşılaşmaları mümkündür (Chen ve diğ., 2024). Spor, engelli bireylerin toplumsal yaşama uyum sağlamalarını ve toplumun diğer üyeleriyle eşit şartlarda, hiçbir fark gözetmeksizin birlik ve beraberlik içinde faaliyetlerde bulunmalarını sağlamada etkili olan en büyük mekanizmalardan biri olarak görülmektedir (Tüzer ve Demirel, 2022). Spora katılım sürecinde karşılaşılan fiziksel, çevresel ve psikolojik engeller sporcuların motivasyonlarını ve bağlılığını etkileyebilir. Bireylerin spora yönelik tutkusu, karşılaştıkları zorluklara rağmen katılıma devam edebilmelerinde belirleyici bir etkidir. Spor tutkusu genellikle bir spor etkinliğine, takımına veya sporcusuna karşı yoğun bir duygusal bağ ve taahhüt olarak tanımlanır. Bu duygusal bağ, sporu yalnızca bir aktivite olarak görmenin ötesine geçer ve spora karşı derin bir tutku ve coşkuyla karakterize edilir. Tutku, bir bireyin sporla ilgili hedeflere odaklanmasını, sporla ilgili aktivitelere zaman ve enerji harcamasını ve spordan elde edilen artan bir keyif ve tatmin duygusunu içerir (Sadık ve ark. 2024). Engelli sporcular için yarışmalara katılmak ve kendi sınırlarını zorlamak hayata karşı bir duruşun yansıması olarak görülebilir. Başarıya giden yolda karşılaşmış oldukları zorlukları azim ve kararlılıkla aşabilirler. Bazıları için spor özgüvenlerini yansıtmak için kullandıkları bir araç iken, bazıları için topluma karşı güçlü bir mesaj verme ihtiyacıdır. Rodrigues ve diğerleri (2021) tarafından yapılan araştırmada paralimpik sporcuların spora katılım sürecinde diğer sporculara kıyasla daha yüksek tutku seviyelerine sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Literatür ve değerlendirmeler sonucunda sporun engelli bireyler için toplumsal etkileşim ve yaşam kalitesini artırıcı bir araç olduğu söylenebilir. Engelli bireylerin spora katılım süreçlerinde karşı karşıya geldikleri zorluklar sporda tutku düzeyleri bağlamında yeterince araştırılmadığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın amacı, bedensel engelli bireylerin karşılaştıkları zorluklar ve bu süreçte gelişen tutku düzeylerinin incelenmesidir. Bu çalışma aynı zamanda engelli bireyler için kapsayıcı spor politikalarının geliştirilmesi açısından katkı sağlayacağı göz önüne alınırken, alandaki eksiklikleri gidermeye yönelik önemli fayda sunacağı ve sporcuların yaşadığı zorlukların tutkuyu nasıl şekillendirdiğini anlamak için güçlü bir işlev göreceği düşünülmektedir.

Buna göre araştırmanın alt problemleri şunlardır:

1. Engelli sporcuların cinsiyetleri ile spora katılımda zorlanma düzeyleri ve sporda tutku arasında anlamlı farklılık var mıdır?
2. Engelli sporcuların spor geçmişi ile spora katılımda zorlanma düzeyleri ve sporda tutku arasında anlamlı farklılık var mıdır?
3. Engelli sporcuların milli takımda yer alma durumu ile spora katılımda zorlanma düzeyleri ve sporda tutku arasında anlamlı farklılık var mıdır?
4. Engelli sporcuların haftalık antrenman yapma sıklığı ile spora katılımda zorlanma düzeyleri ve sporda tutku arasında anlamlı farklılık var mıdır?
5. Engelli sporcuların yaşları ile spora katılımda zorlanma düzeyleri ve sporda tutku arasında ilişki var mıdır?
6. Engelli sporcuların spora katılımda zorlanma düzeyleri ile sporda tutku arasında ilişki var mıdır?

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada genel tarama modellerinden olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla sayıdaki değişkenin aralarındaki değişim varlığı ile derecesini belirleme amacıyla kullanılmaktadır (Karasar, 2005).

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini bedensel engeli olan sporcular oluşturmaktadır. Uygun örnekleme kullanılarak katılımcılar çalışmaya dahil edilmiş ve örneklem grubunu 12'si kadın 14'ü erkek olmak üzere toplam 26 bedensel engelli yüzücü oluşturmaktadır. Uygun örnekleme yöntemi, zaman ve işgücü gibi sınırlılıkların oluşması nedeniyle kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk ve ark. 2010).

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Çalışmada katılımcıların sosyo demografik özelliklerini belirlemek için araştırmacı tarafından hazırlanan cinsiyet, yaş, yüzmeye sporuyla ilgilenme süresi, milli takımda yer alma süresi ve haftalık antrenman yapma sıklığını tespit etmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Engelli Bireylerde Spora Katılımın Önündeki Zorlanmalar Ölçeği: Katılımcıların spora katılımının önündeki zorlanma düzeylerini belirlemek için Yılmaz ve diğerleri (2021) tarafından geliştirilen ölçek 5'li likert, 3 alt boyut ve 15 madden oluşmaktadır. Ölçek beşli Likert derecelendirmesine uygun olacak şekilde kesinlikle katılmıyorum ve kesinlikle katılıyorum arasında değişen seçenekler ile değerlendirilmiştir. Ölçeğin alt boyutları sırasıyla duygusal kaçınma, farkındalık ve çevresel zorlanmadır.

Sporda Tutku Ölçeği: Katılımcıların başarıya yönelik tutku düzeylerini ölçmek için Sigmundsson ve diğerleri (2020) tarafından geliştirilen ve Özdayı ve diğerleri (2021) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek, tek alt boyut ve 8 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin likert derecelendirmesi 1- kesinlikle katılmıyorum 5- kesinlikle katılıyorum derecelendirmeye sahiptir. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 45 (Son derece tutkulu), en düşük puan 8 (Hiç tutkulu değil)'dir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır.

Verilerin Toplanması

Bu araştırma veri toplama sürecine girmeden önce İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Başkanlığı'ndan (E-74555795-050.04-1204392 sayılı ve 2025/47 nolu) etik kurul izni alınmıştır. Gerekli izinler alındıktan sonra Google forms aracılığıyla veriler anket tekniği kullanılarak yüz yüze toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada katılımcılardan elde edilen veriler SPSS 29 paket programında analiz edilmiştir. Çalışmaya dahil olan bireylerin sosyo demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla yüzde ve frekans değerleri kullanılmıştır. Verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Bu bağlamda parametrik olmayan testlerden Mann Whitney- U testi ile kruskall Wallis testi uygulanmıştır. Ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi tespit etmek için spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. Ölçeklerin iç tutarlılık kat sayılarını belirlemek için cronbach's alpha testi uygulanmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1. EBSKÖZÖ ile STÖ ilişkin iç tutarlılık kat sayıları

Ölçek	Madde sayısı	Cronbach's alpha
Engelli Bireylerde Spora Katılımın Önündeki Zorlanmalar Ölçeği (EBSKÖZÖ)	14	.80
Sporda Tutku Ölçeği (STÖ)	8	.99

Tablo 1’de EBSKÖZÖ ile STÖ ilişkin güvenirlik kat sayıları yer almaktadır. EBSKÖZÖ iç tutarlılık kat sayısı .80 bulunurken, STÖ için .99 tespit edilmiştir.

Tablo 2. Ölçek puanlarının dağılımı

Ölçek	Madde sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum	Skewness	Kurtosis
EBSKÖZÖ							
Duyuşsal kaçınma	4	1.26	.63	1.00	3.50	2.478	7.210
Farkındalık	5	1.38	.63	1.00	3.00	1.474	1.190
Çevresel zorlanma	5	2.03	1.07	1.00	5.00	1.170	.887
STÖ	8	4.10	.79	1.38	5.00	-1.625	4.250

Tablo 2’de araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin puan dağılımları yer almaktadır. EBSKÖZÖ alt boyutlarından elde edilen en yüksek ortalama puan (2.03 ± 1.07) “çevresel zorlanma” alt boyutunda elde edilmiştir. STÖ’den elde edilen ortalama puan ise ($4.10 \pm .79$) olarak bulunmuştur.

Tablo 3. Değişkenlerin frekans ve yüzde dağılımları

Değişken		n	%
Cinsiyet	Kadın	12	46,2
	Erkek	14	53,8
Kaç yıldır yüzme sporu ile ilgileniyorsunuz?	1-5 yıl	5	19,2
	6-10 yıl	9	34,6
	11 yıl ve üzeri	12	46,2
Milli takımda yer aldınız mı?	Evet	12	46,2
	Hayır	14	53,8
Haftada kaç gün antrenman yapıyorsunuz?	2-4 gün	7	26,9
	5-7 gün	19	73,1
Toplam		26	100,0

Tablo 3’te katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin veriler yer almaktadır. Katılımcıların %53,8’i “erkek”, %46,2’i “11 yıl ve üzeri” yüzme ile ilgilenmekte, %53,8’i milli takımda yer almamış ve %73,1’i haftada “5-7 gün” antrenman yapmaktadır.

Tablo 4. Cinsiyet değişkenine göre ölçek puanların dağılımı

Alt boyut	Cinsiyet	n	Sıra Ort.	U	p
Duyuşsal kaçınma	Kadın	12	12.75	-.628	.530
	Erkek	14	14.14		
Farkındalık	Kadın	12	12.50	-.762	.446
	Erkek	14	14.36		
Çevresel zorlanma	Kadın	12	14.08	-.383	.701
	Erkek	14	13.00		
Sporda tutku toplam	Kadın	12	11.08	-1.494	.135
	Erkek	14	15.57		

Tablo 4’te katılımcıların cinsiyet değişkeni ile EBSKÖZÖ ve STÖ alt boyutları arasında Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan test sonuçlarına göre, katılımcıların cinsiyetleri ile alt boyutlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Tablo 5. Yüzme sporu ile ilgilenme süresi değişkenine göre ölçek puanların dağılımı

Alt boyut	Yüzme sporu ilgilenme süresi	n	Sıra Ort.	X ²	p
Duyuşsal kaçınma	1-5 yıl	5	13.40	.032	.984
	6-10 yıl	9	13.28		
	11 yıl ve üzeri	12	13.71		
Farkındalık	1-5 yıl	5	15.10	.785	.675
	6-10 yıl	9	12.17		
	11 yıl ve üzeri	12	13.83		
Çevresel zorlanma	1-5 yıl	5	12.40	.675	.714
	6-10 yıl	9	12.44		
	11 yıl ve üzeri	12	14.75		
Sporda tutku toplam	1-5 yıl	5	14.70	2.086	.352
	6-10 yıl	9	15.89		
	11 yıl ve üzeri	12	11.21		

Tablo 5'te katılımcıların yüzme sporu ile ilgilenme süresi değişkeni ile EBSKÖZÖ ve STÖ alt boyutları arasında Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Yapılan test sonuçlarına göre, katılımcıların yüzme sporu ile ilgilenme süresi ile alt boyutlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 6. Milli takımda yer alma değişkenine göre ölçek puanların dağılımı

Alt boyut	Milli takımda yer alma durumu	n	Sıra Ort.	U	p
Duyuşsal kaçınma	Evet	12	12.58	-.767	.443
	Hayır	14	14.29		
Farkındalık	Evet	12	12.50	-.762	.446
	Hayır	14	14.36		
Çevresel zorlanma	Evet	12	13.96	-.301	.763
	Hayır	14	13.11		
Sporda tutku toplam	Evet	12	16.88	-2.087	.037
	Hayır	14	10.61		

Tablo 6'da katılımcıların milli takımda yer alma durumu değişkeni ile EBSKÖZÖ ve STÖ alt boyutları arasında Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan test sonuçlarına göre, katılımcıların milli takımda yer alma durumları ile sporda tutku ölçeği alt boyutlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 7. Haftalık antrenman süresine göre ölçek puanların dağılımı

Alt boyut	Haftalık antrenman süresi	n	Sıra Ort.	U	p
Duyuşsal kaçınma	2-4 gün	7	13.79	-.157	.875
	5-7 gün	19	13.39		
Farkındalık	2-4 gün	7	12.93	-.285	.775
	5-7 gün	19	13.71		
Çevresel zorlanma	2-4 gün	7	14.71	-.523	.601
	5-7 gün	19	13.05		
Sporda tutku toplam	2-4 gün	7	9.64	-1.564	.118
	5-7 gün	19	14.92		

Tablo 7'de katılımcıların haftalık antrenman yapma süresi değişkeni ile EBSKÖZÖ ve STÖ alt boyutları arasında Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan test sonuçlarına göre, katılımcıların haftalık antrenman yapma süreleri ile alt boyutlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 8. Katılımcıların yaş değişkenine göre ölçek alt boyutlar arasındaki ilişki

		Yaş	Duyuşsal kaçınma	Farkındalık	Çevresel zorlanma	Sporda tutku toplam
Yaş	r	1				
	p					
Duyuşsal kaçınma	r	.244	1			
	p	.229				
Farkındalık	r	.247	.465*	1		
	p	.223	.017			
Çevresel zorlanma	r	.403*	.520**	.394*	1	
	p	.041	.006	.047		
Sporda tutku toplam	r	-.415*	-.467	-.440	-.353	1
	p	.035	.016	.025	.077	

Tablo 8’de yaş ile ölçek alt boyutları arasındaki spearman korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre; yaş ile çevresel zorlanma ($r = .403^*$; $p < 0.05$) alt boyutu ve sporda tutku ölçeği ($r = -.415^*$; $p < 0.05$) arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 9. EBSKÖZÖ ile STÖ alt boyutları arasındaki ilişki

		Duyuşsal kaçınma	Farkındalık	Çevresel zorlanma	Sporda tutku toplam
Duyuşsal kaçınma	p				
	r	1			
	p				
Farkındalık	r	.524**	1		
	p	.000			
Çevresel zorlanma	r	.452*	.327	1	
	p	.021	.102		
Sporda tutku toplam	r	-.371	-.453*	-.191	1
	p	.062	.020	.350	

Tablo 9’da EBSKÖZÖ ile STÖ alt boyutları arasında spearman korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre; farkındalık alt boyutu ile sporda tutku ölçeği arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r = -.453^*$; $p < 0.05$).

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, bedensel engeli olan yüzücülerin spora katılımda karşılaştıkları zorluklar ile sporda tutku düzeylerinin incelenmesi yoluyla sporcuların spora entegrasyonları ve gelişimlerini nasıl etkilediğini belirlemek amacıyla önem arz etmektedir. Bedensel engeli olan sporcular bu süreçte çeşitli fiziksel ve psikolojik engellerle karşılaşmaktadır. Sporcuların yaşadığı zorlukları belirlemek çözüm önerileri sunmak için önemlidir. Bedensel engeli olan sporcuların tutkuları onların spora bağlılık ve motivasyonlarını etkileyen önemli bir faktördür. Bu iki kavram arasındaki ilişkiyi belirlemek ve anlaşılmasını sağlamak spor politikalarını düzenlemek için etkili çıkarımlar sağlayabilir. Bu araştırmanın bulguları, engelli bireylerin sosyal katılımını arttırmak ve psikolojik iyi oluşlarını desteklemek için bir farkındalık oluşturabilir. Bu kapsamda araştırmaya %46,2’si kadın (12) %53,8’i erkek olmak üzere toplam 26 bedensel engelli yüzücü katılım göstermiştir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre Tablo 1’de EBSKÖZÖ ve STÖ alt boyutları arasında yapılan analiz sonuçlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır. Sural (2023) tarafından yapılan araştırmada bedensel engelli öğrencilerin cinsiyetleri ile duygusal kaçınma alt boyutu arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Dokuzoğlu ve diğerleri (2023)’nın yaptığı araştırmada sporcuların tutku düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Araştırma sonuçları literatürde yer alan sonuçlar ile karşılaştırıldığında benzerlik ve farklılık göstermektedir. Engelli sporcuların spora katılımda zorlanma düzeyleri ve sporda tutku düzeyleri cinsiyetten bağımsız olarak, fiziksel engeller, erişilemede sorun ve toplumsal destek gibi diğer belirleyici etkenlerin etkileyebileceği söylenebilir. Araştırmanın Tablo 2’de yer alan bulgulara göre yüzme sporu ile ilgilenme süreleri ile EBSKÖZÖ ve STÖ alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. VanKim ve Nelson (2013) fiziksel aktivitelere katılım gösteren bireylerin

zihinsel sağlıklarının düşük katılım gösteren bireylere daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca bedensel engelli bireylerin kişisel ve sosyal engelleri ortadan kaldırılrsa bile çevresel engellerin spora katılımlarını düşürmektedir (Argan ve diğ., 2021). Craig ve Joan (2000)'nın yaptığı araştırmada sporcuların %83'ü spora katılımda eğlence faktörünün en önemli etken olduğunu ortaya koymuşlardır. Yüzme sporuyla ilgilenme süresinde anlamlı farklılığın olmaması bireyin spora katılımında deneyimden veya geçmişinden bağımsız olduğuna işaret edebilir. Diğer yandan sporcuların tutku düzeyleri kişisel ilgi, motivasyon ve engel gibi bireysel faktörlerden etkilendiği söylenebilir. Tablo 6'da katılımcıların milli takımında yer alma durumlarına göre yapılan analiz sonuçlarında sporda tutku düzeyi ile milli takımında yer durumu arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Emamvırdı ve diğerleri (2020) tarafından yapılan araştırmada bedensel engelli sporcuların milli olma durumları sporcuların motivasyon düzeylerini etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Milli takımında yer alan sporcuların profesyonel hedeflerinin olması ve başarı motivasyonu sporda daha yüksek düzeyde tutkuya sahip olmaları beklenmektedir. Sporu bir hobi olarak değil, kariyerleri olarak planladıkları için daha yüksek düzeyde tutkuya sahip olabilirler. Katılımcıların haftalık antrenman sürelerine göre spora katılımda zorlanma düzeyleri ile sporda tutku düzeyleri arasında yapılan analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bu sonuç katılımcıların antrenman sürelerinin belirleyici bir faktör olmadığı, spora katılımdaki engellerin ekipman eksikliği, antrenör desteği ve toplumsal bakış açısı gibi yapısal etkenlerden olabileceği düşünülebilir. Sporda tutku düzeyi bireyin kişisel hedeflerinden ve geçmiş deneyimlerinden etkilenebilir. Yüksek düzeyde antrenman yapan bireyler için bir alışkanlık haline gelmiş olabilir veya antrenman sıklığı düşük bireylerin ise spora katılım sürecindeki engellerden kaynaklanıyor olabilir. Başkonuş ve Soykan (2024) fiziksel aktivitelere katılan öğrenme güçlüğü çeken bireylerin sosyal entegrasyonları ve arkadaşlık ilişkilerinin gelişebileceğini belirtmişlerdir. Araştırmada katılımcıların yaş ile EBSKÖZÖ ve STÖ alt boyutları arasında yapılan spearman korelasyon analizine göre çevresel zorlanma ve sporda tutku düzeyi arasında ilişki tespit edilmiştir. Yaşla birlikte daha genç sporcular aile ve antrenör desteği sayesinde zorlukları aşabilirken, daha ileri yaşta olan bireylerin ulaşım zorlukları veya sosyal destek eksikliği daha fazla etkiliyor olabilir. Aynı zamanda daha genç sporcuların tutku seviyeleri yüksek iken, yaşla birlikte sporcuların sporu bir yaşam biçimi olarak benimsemiş olabilirler. Tablo 9'da EBSKÖZÖ ile STÖ alt boyutları arasında farkındalık alt boyutu ile sporda tutku düzeyi arasında ilişki tespit edilmiştir. Spora katılımın önündeki zorlanmalar arttıkça motivasyon azalabilir. Sporda tutku düzeyi yüksek olan bireyler, karşılaştığı zorlukları aşma sürecinde daha direnç gösterebilirler.

Sonuç olarak araştırma bulguları değerlendirildiğinde, bedensel engelli sporcuların sosyo demografik özellikleri spora katılımda zorlanma düzeyleri ile tutku düzeyleri arasında farklılık göstermektedir. Araştırma sonuçları bağlamında engelli sporcuların sporda karşılaştığı zorlukların bireysel ve yapısal faktörlerin daha fazla etkilediği söylenebilir. Spora tutku düzeyi yüksek olan bireylerin zorluklara karşı daha dirençli olabilir. Engelli sporcular için spor politikaları oluştururken ortak ihtiyaçlara odaklanılması gerekmektedir. Özellikle sporcuların geçmiş deneyimlerinden ziyade çoğunlukla bireylerin karşılaştığı yapısal engeller ve motivasyonları etkileyen faktörler göz önüne alınmalıdır. Çünkü spor engelli bireylerin toplumla bütünleşmesini sağlayarak özgüvenlerinin ve yaşam kalitelerinin artmasına zemin hazırlamaktadır. Sporcuların yüksek performans göstermesi veya milli takımında yer alması önemlidir. Ancak her kesime faydalı olabilecek destekleyici programlar geliştirilmelidir. Sporcuların antrenman programları düzenlenirken spora erişimlerini kolaylaştırıcı uygulamaların tasarlanması daha etkili ve faydalı olabilir. Bedensel engelli sporcuların sporda karşılaştıkları zorlukları azaltmaya dönük çözümlerin üretilmesi aynı zamanda sporcuların tutkularının da artmasını sağlayacaktır. Bu doğrultuda aile desteği ve antrenör yaklaşımı sporda tutku düzeylerinin sürdürülebilir olması için önem arz etmektedir. Küresel çapta iyi örnekler ile yapısal eksikliklerinin giderilmesi engelli bireyler için yol gösterici olabilir.

5. SINIRLIKLAR VE ÖNERİLER

Araştırmaya dahil olan bireyler bedensel engeli olan yüzme sporcularıdır. Araştırmada katılımcılar tarafından kişisel bilgi formu, Engelli Bireylerde Spora Katılımın Önündeki Zorlanmalar Ölçeği ile Sporda Tutku Ölçeği'nde yer alan sorulara verilen cevaplar ile sınırlıdır.

Öneriler;

Araştırma bulgularına dayanarak, bir sonraki yapılacak araştırmalar için şu önerilerde bulunulabilir:

- Bedensel engelli sporcuların psikolojik, çevresel, fiziksel ve sosyal engellerini analiz eden nitel araştırmalar yapılabilir.
- Mülakat yoluyla sporcuların deneyimleri ve karşılaştıkları zorluklar incelenebilir.

- Sporda tutku düzeyinin etkilendiği faktörler araştırılabilir.
- Farklı engel türlerine sahip sporcuların spora katılım sürecinde yaşadıkları zorluklar karşılaştırılabilir.
- Bedensel engelli sporcuların spora erişimini arttıracak sosyal politikalar oluşturulabilir.
- Farklı ülkelerin engelli sporcular için uyguladıkları spor politikaları belirlenerek ülkemiz için yapılabilecek stratejiler önerilebilir.
- Bu stratejiler ışığında engelli sporcuların spora katılımını teşvik ederek spora tutku düzeylerini artırma adına katkılar sağlayabilir.

6. ÇIKAR ÇATIŞMASI VE ETİK KURUL ONAY

Çıkar çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması olmadığı bildirilmiştir.

Finansal destek: Yazarlar tarafından finansal destek olmadığı bildirilmiştir.

Etik Onayı: Makalede, ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde **Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi** nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Başkanlığı onayıyla hazırlanmıştır (Karar sayısı: E-74555795-050.04-1204392 Oturum no: 2025/47).

Bilgilendirilmiş Onam: Katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

7. KAYNAKÇA

- Akyol, B., & İlkim, M. (2018). Socialization of disabled people with sports activities and their problem encountered in participating in sports activities. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 20(2), 100-104.
- Argan, M., Gürbüz, B., Koçak, F., & Atıcı, M. (2021). Engelli sporcuların objektifinden spor deneyimini görmek: engelleyici faktörlerin sosyo-ekolojik model perspektifinden analizi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 32(2), 75-97.
- Başkonuş, T., & Soykan, O. (2024). Öğrenme Güçlüğü ve Fiziksel Aktivite Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Geleneksel Derleme. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 99-115.
- Büyüköztürk Ş., Çakmak E.K., Akgün Ö.E., Karadeniz Ş., Demirel F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (6. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Chen, M., Li, Q., & Wang, L. (2024). Understanding factors influencing people with disabilities' participation in sports and cultural activities. *BMC public health*, 24(1), 389.
- Craig, S. & Joan, T. (2000). Why female athletes quit: Implications for coach education. *The Physical Educator*, 57(4), 170-177.
- Dokuzoğlu, G., Sağiroğlu, İ., & Çevik, A. (2023). Investigation of the relationship between the levels of leisure time satisfaction and passion in sports who exercise individuals fitness. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 613-629.
- Emamvırdı, R., Asl, N. R. H., İlhan, L., & Çolakoğlu, F. F. (2020). Bedensel Engelli Sporcularda Psikolojik Esneklik ve Spora Katılım Motivasyonu. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 271-281.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özdayı, N., Kilci, A. K., Temiz, C. N. & Emiroğlu, D. (2021). Sporda Tutku Ölçeği (STÖ): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18(41), 4985-5003.
- Öztabak, M. Ü. (2017). Engelli bireylerin yaşamdan beklentilerinin incelenmesi. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (9), 355-375.
- Rodrigues, F., Mageau, G. A., Lemelin, E., Teixeira, D., Vitorino, A., Cid, L., & Monteiro, D. (2022). Life satisfaction of Paralympians: The role of needs satisfaction and passion. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 17(3), 510-518.
- Sadık, R., Çelebi, M., & Taşkın, G. (2024). An analysis of the Relationship between football fans passion for sports and their levels of fanaticism. *Journal of ROL Sport Sciences*, 5 (4), 629-649.
- Sigmundsson, H., Haga, M. and Hermundsdottir, F. (2020b). The passion scale: Aspects of reliability and validity of a new 8-item scale assessing passion. *New Ideas in Psychology*, 56, 100745.

- Sural, V. (2023). Bedensel Engelli Öğrencilerde Spora Katılımın Önündeki Zorlanmaların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(3), 1499-1513.
- Tüzer, B. F., & Demirel, H. (2022). Sports participation motivation in disabled individuals. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 24(3), 254-263.
- VanKim, N. A., & Nelson, T. F. (2013). Vigorous physical activity, mental health, perceived stress, and socializing among college students. *American Journal of Health Promotion*, 28(1), 7-15.
- Yılmaz, S.H., İlhan, E.L. & Yarayan, Y.E. (2021). Engelli Bireylerde Spora Katılımın Önündeki Zorlanmalar Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 26(3), 315-332.